

EIROPAS PILSONU PANEĻDISKUSIJA

Par energoefektivitāti

Manuskripts pabeigts 2024. g. oktobrī

Šis dokuments neatspoguļo Eiropas Komisijas oficiālo nostāju.

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2024.

© Eiropas Savienība, 2024.

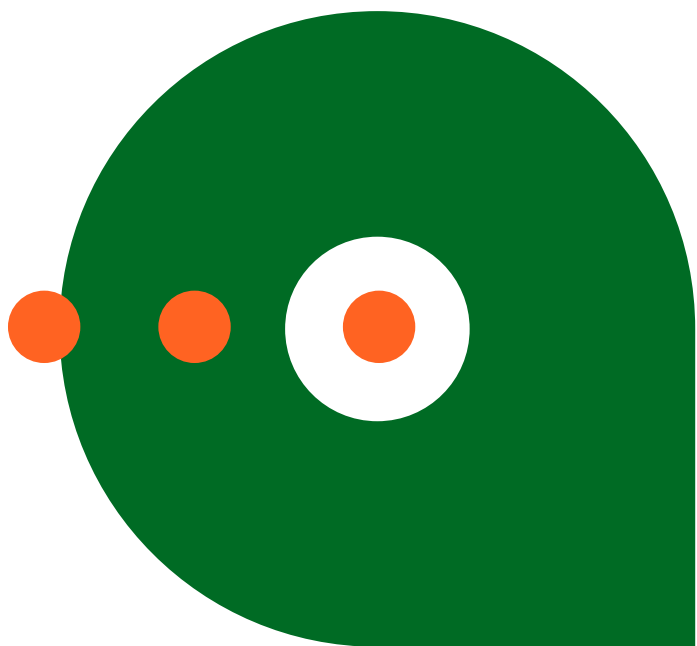

Komisijas dokumentu atkalizmantošanas noteikumi ir izklāstīti Komisijas 2011. gada 12. decembra Lēmumā 2011/833/ES par Komisijas dokumentu atkalizmantošanu (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>). Ja vien nav norādīts citādi, šo dokumentu atkalizmantojot atļauts ar Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) licenci (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.lv>). Tas nozīmē, ka ir atļauta atkalizmantošana ar pienācīgu atsaukšanos uz dokumentu un norādēm uz grozījumiem.

Print ISBN 978-92-68-21100-7
PDF ISBN 978-92-68-21099-4

doi:10.2775/8622923
doi:10.2775/5601665

NA-01-24-005-LV-C
NA-01-24-005-LV-N

**EIROPAS
PILSONU
PANEĻDISKUSIJA
Par energoefektivitāti**

Saturs

Kopsavilkums	5
1. Ievads	10
2. Metodiskā sistēma	12
2.1. Paneļdiskusijas dalībnieku atlase pēc nejaušības principa un demogrāfiskais sastāvs	12
2.2. Paneļdiskusijas gaita	15
2.3. Līdzdalības metodes	15
2.4. Kopējie rezultāti	16
2.5. Pārvaldība un zināšanas	17
2.6. Novērotāji	20
3. Iesaistes paplašināšana	22
3.1. Pilsoņu iesaistes platforma	22
3.2. Komunikācija	22
4. Iedzīvotāju ieteikumi	26
4.1. 13 ieteikumi energoefektīvai Eiropai	26
1. ieteikums. Dot patērētājiem iespēju kļūt energoefektīviem	26
2. ieteikums. Finansēt taisnīgas tiesības uz mājokļu energorenovāciju	26
3. ieteikums. Vairo enerģētisko neatkarību un energoefektivitāti, tādējādi kļūstot par globālu paraugu	27
4. ieteikums. Sasniegt energoefektivitātes mērķrādītājus, stiprinot ikviena spēju rīkoties	27
5. ieteikums. Pārvaldīt un apsekot ES direktīvu īstenošanu	28
6. ieteikums. Uzlabot kvalificētā darbaspēka situāciju ES energoefektivitātes nozarē	28
7. ieteikums. Gādāt par nākotni, izmantojot zaļo izglītību	29
8. ieteikums. No ražotāja līdz galalietotājam optimizēt un attīstīt elektrotīklu sistēmu par labu atjaunīgajiem energoresursiem	29
9. ieteikums. Palīdzēt ES iedzīvotājiem izveidot uz energoefektivitāti vērstas energokopienas, sniedzot informāciju un finansiālu atbalstu	30
10. ieteikums. Attīstīt energoefektīvas kopienas atbildīgam patēriņam un enerģijas vietējās ražošanas palielināšanai	31
11. ieteikums. Paplašināt ēku energoefektivitātes principu īstenošanu	31

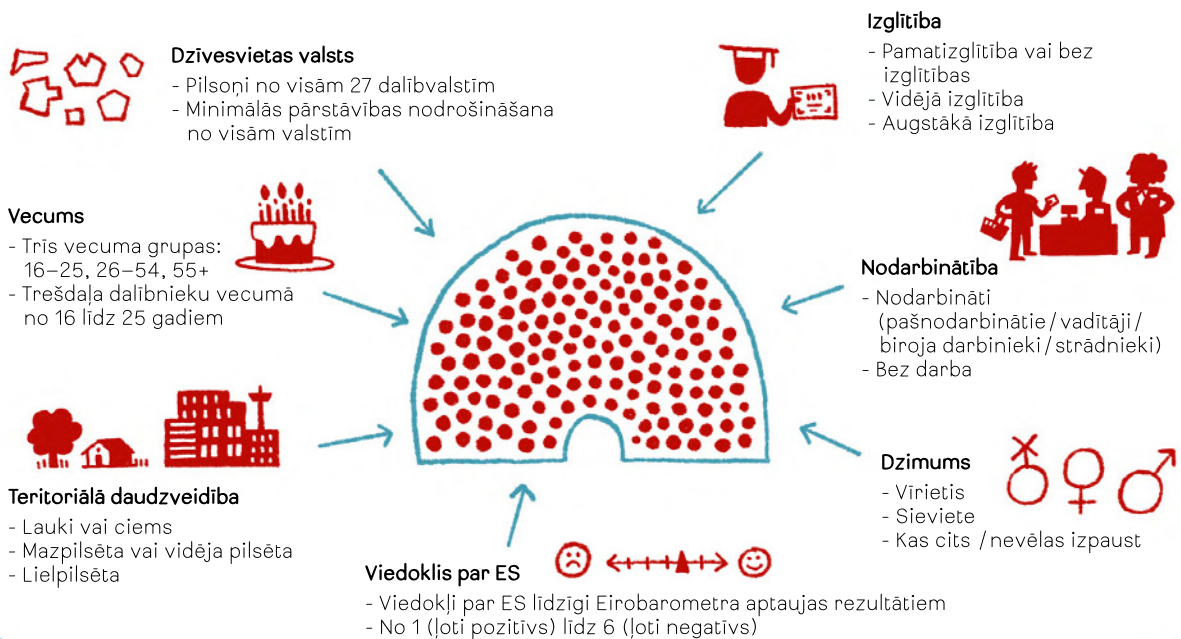
- 12. ieteikums.** Palielināt sabiedriskā transporta pievilcību pasažieru acīs..... 32
- 13. ieteikums.** Visā Eiropā gādāt par energoefektīvāko transportu: preces novirzīt no autotransporta, cilvēkus novirzīt no lidmašīnām un ieviest principu “dzelzceļš pirmajā vietā”.....32

Kopsavilkums

EIROPAS PILSONU PANĒDISKUSIJA – KĀ TĀ NOTIEK?

GRUPAS ATLASES KRITĒRIJI, KAS ATSPUGOĻO ES DAUDZVEIDĪBU

⦿
⦿

EUROPEAN CITIZENS' PANEL

ENERGOEFEKTIVĪTĀTE

KĀ EIROPAS SAVIENĪBA VAR PRIORITARIZĒT ENERGOEFEKTIVĪTĀTI UN VISU TĀS LABUMU DOT PILSONIEM, PUBLISKAJĀM IESTĀDĒM UN UZŅĒMUMIEM?

PILSONŪ PANELDISKUSIJA. SĒDES

PLENĀRSĒDE

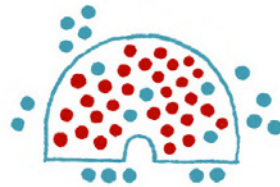
KOORDINATORI UN MODERATORI

- Vadīja iedzīvotāju diskusijas visās trīs sēdēs
- Moderēja diskusijas mazās grupās un plenārsēdēs

NOVĒROTĀJI

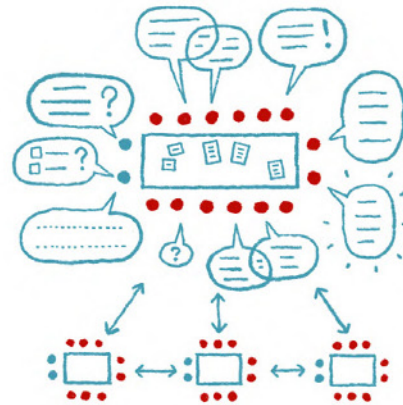
- Paneldiskusiju darbu novēroja dažī pētnieki, žurnālisti un organizētas pilsoniskās sabiedrības pārstāvji

VALDE

- Valdē bija Eiropas Komisija, apspriežu grupa, kas palīdzēja ar izstrādi, metodiku un moderāciju, un grupas, kuru atbildībā bija praktiskā organizācija
- Tā izstrādāja, organizēja, pārraudzīja un vadīja pilsonu paneldiskusiju

DARBA GRUPAS

TULKI

- Tulkoja visās 24 oficiālajās ES valodās

ZINĪBU KOMITEJA

- Vidēji astoņi ārēji eksperti un viens Komisijas eksperts
- Dalījās zināšanās un lietpratībā
- Palīdzēja izstrādāt informatīvo materiālu un pārbaudīt faktus
- Palīdzēja strukturēt apspriešanu un iecelt referentus

PIRMĀ SĒDE

OTRĀ SĒDE

TREŠĀ SĒDE

IETEIKUMI

NODOŠANA

- Pilsoņi savus ieteikumus nodod Eiropas Komisijai

PĒCPASĀKUMI UN REAKCIJA

- Eiropas Komisija ieteikumus iestrādā politikā, ko tā veido

IETEIKUMI

1 Dot patērētājiem iespēju kļūt energoefektīviem

2 Finansēt taisnīgas tiesības uz mājokļu energorenovāciju

3 Vairo enerģētisko neatkarību un energoefektivitāti, tādējādi kļūstot par globālu paraugu

4 Sasniegt energoefektivitātes mērķrādītājus, stiprinot ikviena spēju rīkoties

5 Pārvaldīt un apsekot ES direktīvu īstenošanu

6 Uzlabot kvalificēta darbaspēka stāvokli ES energoefektivitātes nozarē

7 Gādāt par nākotni, izmantojot zaļo izglītību

8 No ražotāja līdz tiešajam lietotājam optimizēt un attīstīt elektrotīklu sistēmu par labu atjaunīgajiem energoresursiem

9 Palīdzēt ES pilsoņiem izveidot uz energoefektivitāti vērstas energokopienas, sniedzot informāciju un finansiālu atbalstu

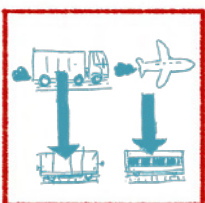
10 Attīstīt energoefektīvas kopienas atbildīgam patēriņam un enerģijas vietējās ražošanas palielināšanai

11 Paplašināt ēku energoefektivitātes principu īstenošanu

12 Palielināt sabiedriskā transporta pievilcību pasažieru acīs

13 Visā Eiropā gādāt par energoefektīvāko transportu: preces novirzīt no autotransporta, cilvēkus novirzīt no lidmašīnām un ieviest principu "dzelzceļam priekšroka"

IEVADS

1. Ievads

Eiropas pilsoņu paneļdiskusija par energoefektivitāti tika sasaukta 2024. gada pirmajā pusē un īstenota sagatavošanās darba ietvaros, kas veltīts politikas iniciatīvai, kuru attiecībā uz principu "energoefektivitāte pirmajā vietā" ⁽¹⁾. Eiropas Komisijai pieņēma vēlāk 2024. gadā. Paneļdiskusija tika iecerēta kā nozīmīga iespēja informēt Komisiju par iedzīvotāju viedokli un sniegt tai iedzīvotāju ieteikumus šajā jomā.

Jēdziens "energoefektivitāte" nozīmē mazāka enerģijas daudzuma izmantošanu viena un tā paša uzdevuma veikšanai, tādējādi novēršot enerģijas izšķērdēšanu un samazinot enerģijas izmaksas. Mūsdienās energoefektivitāte ir ilgtspējīgas attīstības būtisks elements un nozīmīga stratēģija cīņai pret klimata pārmaiņām, energoapgādes drošības uzlabošanai un ekonomikas izaugsmes veicināšanai. Tomēr joprojām ir ļoti sarežģīti nodrošināt, ka energoefektivitāte ir pieejama, iekļaujoša un efektīva visām nozarēm un kopienām visā Eiropas Savienībā.

Apzinoties šīs problēmas, ES ir aktīvi iesaistījusies energoefektivitātes veicināšanā un ir atbalstījusi dalībvalstu centienus paplašināt tās īstenošanu. Piemēram, Komisijas 2025. gada Eiropas zaļā kursa stratēģijā ir izvirzīti vērienīgi mērķi, kas paredz energoefektivitāti padarīt par realitāti ikvienam un plaši ieviest energotaupības tehnoloģijas. Tomēr, lai sasniegtu šos mērķus, ir jārisina sarežģītas politikas problēmas, kas saistītas ar finansēšanu, tehnoloģisko inovāciju, tiesisko regulējumu un sabiedrības informētību. ES ir izšķiroša nozīme sadarbības un koordinācijas veicināšanā starp dalībvalstīm un citām ieinteresētajām personām, lai novērstu šīs problēmas un izstrādātu efektīvus risinājumus.

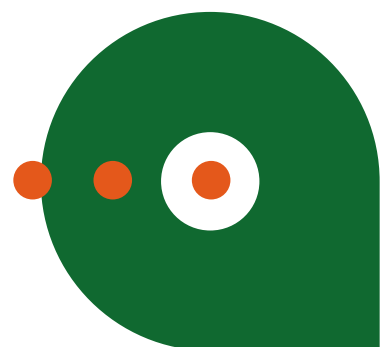
Šajā sakarā Komisija aicināja iedzīvotājus, kas piedalījās paneļdiskusijā par energoefektivitāti, atbildēt uz šādu jautājumu: "Kā Eiropas Savienība var prioritizēt energoefektivitāti un iedzīvotājiem, publiskajām iestādēm un uzņēmumiem nodrošināt visus energoefektivitātes sniegtos ieguvumus?".

Pamatojoties uz informatīvajiem materiāliem, ekspertu sagatavoto informāciju un diskusijām plenārsēdēs un darba grupās, iedzīvotāji, kas piedalījās šajā paneļdiskusijā, noteica iespējamās politikas pasākumus un attiecīgos dalībniekus, kas jāiesaista dažādos līmeņos, lai ES padarītu energoefektīvāku. Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas par energoefektivitāti rezultātā tika izstrādāti un pieņemti 13 ieteikumi, kuru pilnais teksts iekļauts šā ziņojuma pielikumā.

Pēc paneļdiskusiju sesijām iesaistītie iedzīvotāji tika aicināti procesa izvērtēšanas ietvaros aizpildīt atgriezeniskās saites aptauju. Daļa no šīs aptaujas rezultātiem ir izklāstīti šajā ziņojumā.

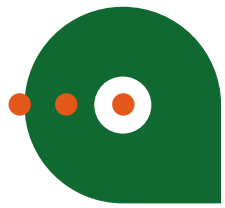
Turpmākie pasākumi saistībā ar šiem 13 ieteikumiem tiks sīkāk aprakstīti Pilsoņu ziņojumā, kas ir oficiāls dokuments, kuru komisāru kolēģija pieņems kopā ar turpmākajām politikas iniciatīvām. Tiks organizēts arī atgriezeniskās saites pasākums, lai paneļdiskusijas dalībniekiem izskaidrotu šos soļus. Savukārt šā ziņojuma mērķis ir apkopot minētās Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas galvenos elementus un izskaidrot tās metodisko sistēmu, veidu, kā tika koordinētas debates, triju sesiju rezultātus, kā arī iedzīvotāju veikto procesa novērtējumu.

⁽¹⁾ https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficiency-targets-directive-and-rules/energy-efficiency-first-principle_en

METODISKĀ SISTĒMA

2. Metodiskā sistēma

2.1. Paneļdiskusijas dalībnieku atlase pēc nejaušības principa un demogrāfiskais sastāvs

Lai nodrošinātu taisnīgu, konsekventu un uzticamu pieeju, kas pēc iespējas vairāk atspoguļo pārstāvētās Eiropas sabiedrības daudzveidību, Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas dalībnieku piesaistīšanai tika izmantotas metodes, kas paredz atlasi pēc nejaušības principa.

Dalībnieku piesaistīšanu īstenoja aģentūra *Harris Interactive*. *Harris* dalībniekus piesaistīja, izmantojot digitālo tālruņa numura sastādīšanu pēc nejaušības principa. Dalībai paneļdiskusijā piekrita 228 personas, un no tām pēc nejaušības principa, pamatojoties uz dažādiem kritērijiem (kā aprakstīts turpmāk), tika atlasītas 150 personas, savukārt vēl 50 personas tika iekļautas pirmajā iedzīvotāju rezerves sarakstā gadījumam, ja kāda atlasītā persona atkrītu.

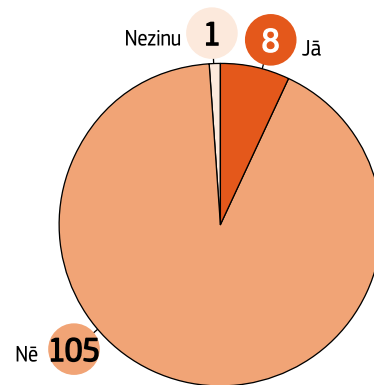
1. tabula. Paneļdiskusijas demogrāfiskais sastāvs – izcelsmes valsts

Valsts	Vēlamais dalībnieku skaits	Faktiskais dalībnieku skaits		
		1. sesija	2. sesija	3. sesija
Austrija	4	3	3	3
Beļģija	5	6	6	6
Bulgārija	4	3	3	2
Horvātija	2	3	3	3
Kipra	2	2	2	2
Čehija	5	5	4	4
Dānija	3	3	3	3
Igaunija	2	2	2	1
Somija	3	4	4	4
Francija	15	15	15	13
Vācija	19	18	18	16
Grieķija	5	5	5	5
Ungārija	5	5	5	5
Īrija	3	4	4	4
Itālija	15	15	15	15
Latvija	2	2	2	2
Lietuva	2	2	2	2
Luksemburga	2	2	2	2
Malta	2	2	2	2
Nīderlande	6	6	6	6
Polija	10	8	8	8
Portugāle	5	5	5	5
Rumānija	7	8	8	8
Slovākija	3	3	3	3
Slovēnija	2	1	1	5
Spānija	12	12	12	12
Zviedrija	5	5	5	1
Kopā	150	149	148	142

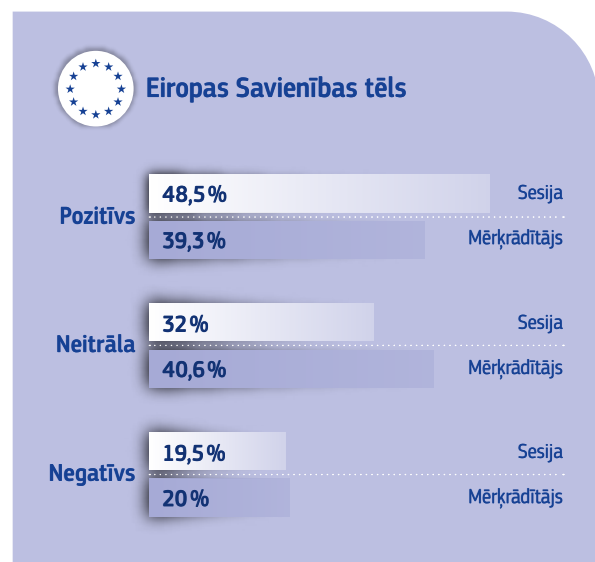
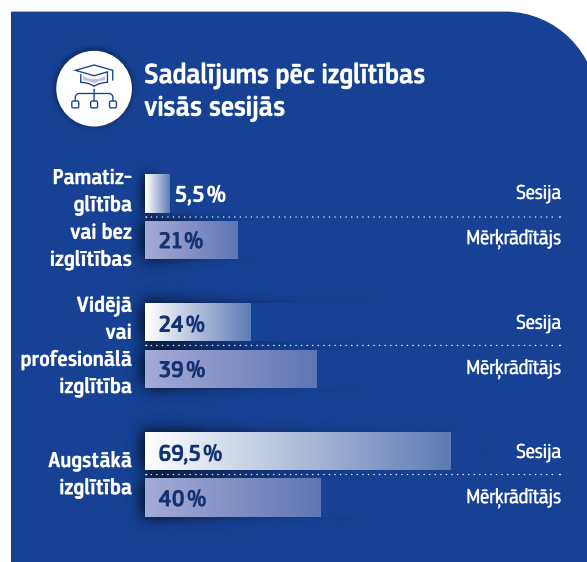
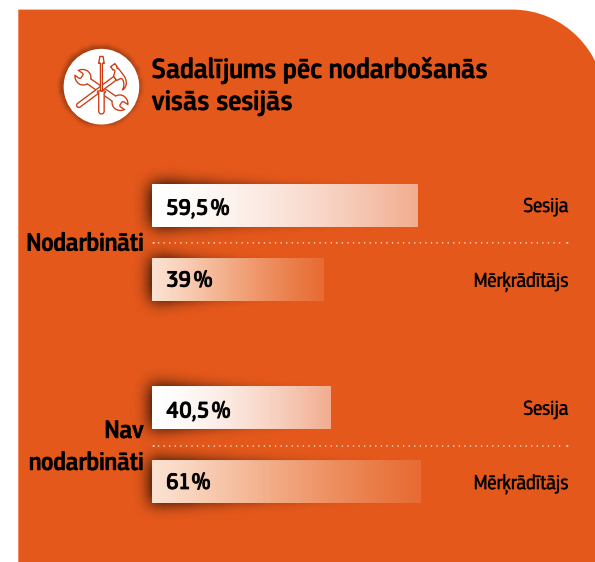
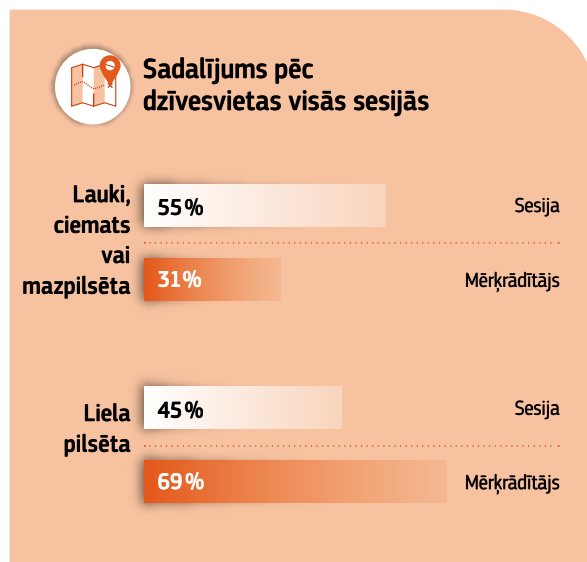
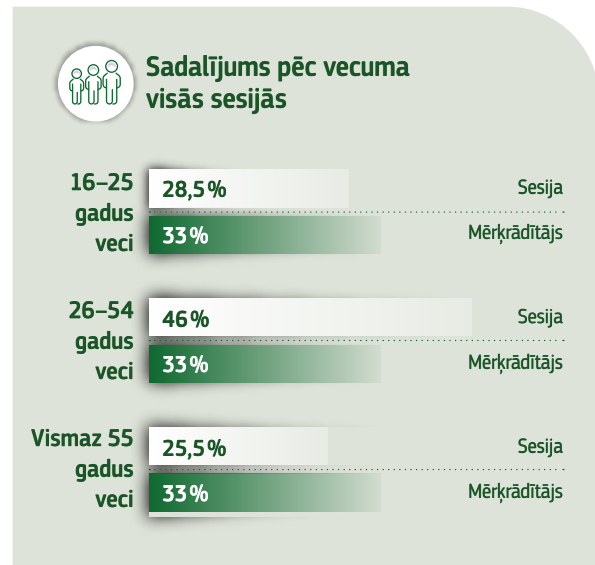
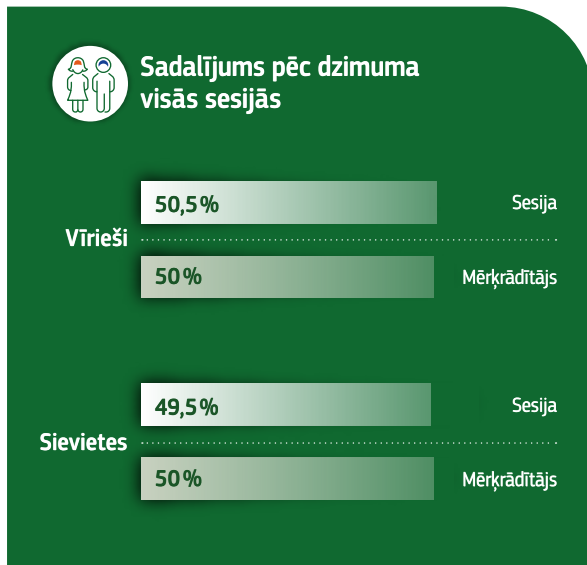
Iepriekš redzamajā tabulā sniegts pārskats par iedzīvotāju vēlamā skaitu no katras ES dalībvalsts (valstu "kvotas"), kā arī par dalībnieku faktisko skaitu katrā sesijā. Mērķis bija panākt dalībvalstu pārstāvību proporcionāli to iedzīvotāju skaitam, līdzsvaroti paredzot vismaz divus pilsoņus no katras valsts. Proti, valstīm ar lielu iedzīvotāju skaitu tika izvirzīts liels vēlamais dalībnieku skaits, piemēram, Vācijai (19 pilsoņi), savukārt no Maltas un Luksemburgas tika uzaicināti 2 pilsoņi (no katras), piemērojot līdzsvarotās proporcionalitātes principu. Kopumā dalības rādītāji bija labi un atbilda izvirzītajam dalībnieku skaitam. Vēlamais skaits tika sasniegts attiecībā uz 23 no 27 dalībvalstīm, savukārt pārējo dalībvalstu gadījumā rezultāti bija ļoti tuvu noteiktajam. Kopumā no 150 uzaicinātajiem iedzīvotājiem 149 piedalījās vismaz vienā no trim sesijām.

Lai nodrošinātu, ka paneļdiskusijā pēc iespējas plašāk tiku atspoguļota ES iedzīvotāju daudzveidība, un lai nodrošinātu tradicionāli nepietiekami pārstāvēto grupu pārstāvību, vēlamās dalībnieku "kvotas" tika noteiktas saskaņā ar turpmāk norādītajām sociāldemogrāfiskajām iezīmēm (dalībnieku faktiskie īpatsvari ir izteikti attiecībā pret 149 iedzīvotājiem, kuri apmeklēja vismaz vienu no sesijām).

1. attēls. Rezultāti, kas gūti atgriezeniskās saites aptaujā par jautājumu "Vai jūs iepriekš esat piedalījies pilsoņu līdzdalības procesā?" (n=114)

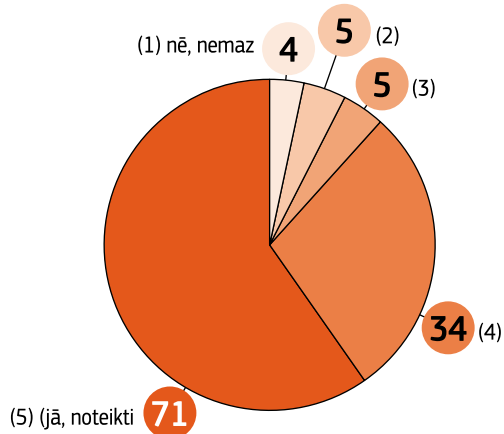

2. attēls. Dalībnieku vēlamais un faktiskais skaits katrā sesijā sadalījumā pēc pieciem sociāldemogrāfiskiem kritērijiem

3. attēls. Rezultāti, kas gūti atgriezeniskās saites aptaujā par jautājumu “Vai uzskatāt, ka pilsoņu paneļdiskusija labi atspoguļoja ES iedzīvotāju daudzveidību?” (n=119)

2.2. Paneļdiskusijas gaita

Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas par energoefektivitāti ietvaros notika trīs sesijas ar dažādiem mērķiem, un katra no sesijām balstījās uz iepriekšējās sesijas darbu nolūkā vienprātīgi izstrādāt ieteikumu kopumu, kuru iesniegt Eiropas Komisijai.

Pirmajā sesijā (2024. gada 23.–25. februārī, klātienē Briselē) dalībnieki tika iepazīstināti ar aplūkojamo jautājumu, varēja iepazīties ar pārējiem dalībniekiem un veidot kopības un savstarpējas uzticēšanās sajūtu. Dalībnieki sākotnēji noklausījās ekspertu sagatavoto informāciju, ar kuru vienkāršā valodā tika aprakstīta sarežģītā energosistēma, tās dalībnieki un dinamika. Katra grupa iepazīstināja ar galvenajiem šķēršļiem, kas attiecīgajā grupā izvirzīti kā prioritāri, un saņēma ekspertu atgriezenisko saiti par šo pirmo rezultātu.

Otrajā sesijā (2024. gada 15.–17. martā, tiešsaistē) dalībnieki tikās virtuālajā konferenču platformā *Hyperfair*. Diskusija bija vērsta uz trim galvenajām nozarēm, ko iedzīvotāji bija izvirzījuši energoefektivitātes uzlabošanai (transports, ēkas un infrastruktūra), un transversāliem jautājumiem, tādējādi otrā sesija padziļināja šā temata izpēti. Tās galvenais mērķis bija veicināt ideju un viedokļu apmaiņu starp dalībniekiem, apzināt jomas, kurās valda vienprātība un kurās pastāv atšķirīgi uzskati, kā arī izstrādāt daudzsološus ieteikumus, kā sākt uzlabot energoefektivitāti.

Trešā un noslēdzošā sesija (2024. gada 12.–14. aprīlī, klātienē Briselē) bija veltīta ieteikumu pilnveidei, pamatojoties uz pirmajās divās sesijās gūtajām idejām un atziņām, kuras papildināja ārējo dalībnieku sagatavotie resursi. Iesaistītie iedzīvotāji rezultātā izstrādāja 13 ieteikumus energoefektīvākai Eiropai, un tos iesniedza Eiropas Komisijai. To pilnais teksts ir iekļauts šā ziņojuma pielikumā.

2.3. Līdzdalības metodes

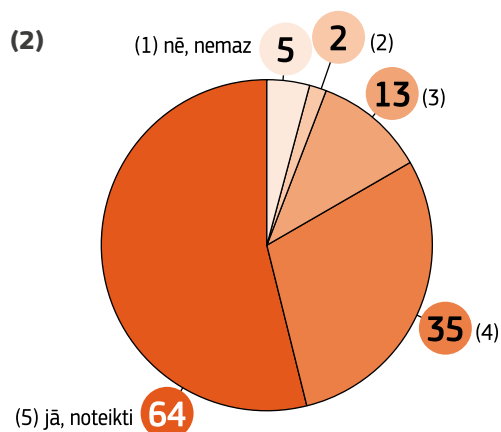
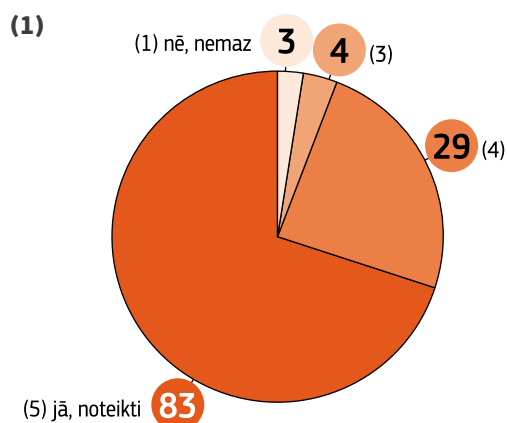
2.3.1 No plenārsēdes līdz darba grupām

Sesiju forma bija veidota tā, lai veicinātu informācijas apmaiņu starp dalībniekiem un nodrošinātu, ka visi tiek uzklausi. Pamatojoties uz izmēģinātu un pārbaudītu metodiku, kas izstrādāta iepriekšējās Eiropas pilsoņu paneļdiskusijās, Eiropas Komisija, kuru atbalstīja balstiesiskās demokrātijas jomas ekspertu grupa (turpmāk “apspriežu grupa”), atkārtoti apstiprināja, cik svarīgi ir piedāvāt dažādus apspriešanās formātus.

Plenārsēdēs iedzīvotāji varēja noklausīties ekspertu sagatavoto informāciju un iepazīstināt visus dalībniekus ar savas darba grupas diskusiju rezultātiem 24 valodās. Apakšplenārsēdes deva dalībniekiem iespēju dalīties savos ieskatos ar mazāku grupu (50–75 dalībnieki) un saņemt konkrētu atgriezenisko saiti no dažādiem ekspertiem. Darba grupas, kurās parasti bija 12 dalībnieki, tika veidotas tā, lai nodrošinātu pietiekamu ģeogrāfisko daudzveidību, apvienojot lielākas un mazākas valstis un ne vairāk kā piecas dažādas valodas. Šādas mazākas grupas veicināja savstarpēju informācijas apmaiņu un palīdzēja iedzīvotājiem labāk iepazīt citam citu un veidot uzticēšanos. Ievērojot Eiropas pilsoņu paneļdiskusiju pamatprincipu, visi dalībnieki varēja izteikties savā dzimtajā valodā, jo tika nodrošināta mutiskā tulkošana.

4. attēls. Rezultāti, kas gūti atgriezeniskās saites aptaujā par jautājumiem 1) “Vai darba grupas diskusijās izjutāt cieņpilnu attieksmi?” (1) (n=119) un 2) “Vai kopumā uzskatāt, ka attiecīgajā darba grupā jūsu viedoklis bija svarīgs?” (n=119)

2.3.2 Moderācija un koordinēšana

Trīs galvenie moderatori palīdzēja iedzīvotājiem orientēties visās trijās sesijās, kā arī vadīja diskusijas plenārsēdēs. Viņi sniedza informāciju par paneļdiskusijas vispārējo mērķi un sesiju metodiku, kā arī par organizatoriskajiem aspektiem. Moderatori arī koordinēja debates starp runātājiem, nodrošināja, ka diskusiju laikā informācija tiek sniegta taisnīgi un objektīvi, un koordinēja jautājumu uzdošanu un atbilžu sniegšanu starp ekspertiem un iedzīvotājiem. Turklāt katras sesijas noslēguma plenārsēdē viņi apkopoja visus rezultātus. Galvenie moderatori bija:

- Julia Hoffmann (*ifok*);
- Antoine Vergne (*Missions Publiques*).

Iedzīvotāji strādāja 12 darba grupās, un katru no tām koordinēja un atbalstīja divi apspriežu grupas locekļi: viens pieredzējis koordinators un viens koordinators palīgs. Koordinators uzdevums bija vadīt diskusijas darba grupās viņu dzimtajā valodā vai angļu valodā un nodrošināt raitu darba gaitu, t. i.:

- radīt draudzīgu un savstarpēji cieņpilnu atmosfēru, lai veicinātu visu dalībnieku līdzsvarotu ieguldījumu;
- nodrošināt, ka visi iedzīvotāji ir informēti par vispārējo procesu, un vadīt viņus grupu darbā;
- nodrošināt, ka tiek sasniegti darba grupu sesiju mērķi, t. i., koordinēt starp iedzīvotājiem konstatētos konfliktus un domstarpības, sekmēt diskusiju un vienprātības veidošanos viņu starpā;
- veikt laika uzskaiti un piezīmes, kā arī apkopot apspriežu rezultātus daudzvalodu un savstarpēji saistītos darba dokumentos;
- sasaistīt iedzīvotāju, kas strādā darba grupās, iesniegtos pieprasījumus ar atbalsta komandu vai ekspertiem, piemēram, apkopojot neizskatītās piezīmes vai jautājumus;
- piedalīties informatīvajās sanāksmēs ar apspriežu grupu.

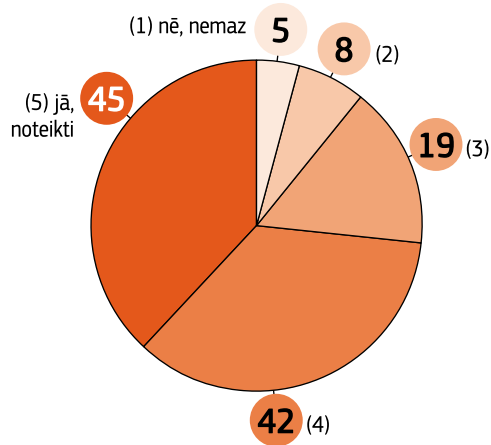
Visi koordinatori un to palīgi ievēroja vienotus norādījumus, kas bija sniegti koordinēšanas rokasgrāmatā un darba uzsākšanas dokumentā (pa vienam katrai sesijai). Pirms katras sesijas viņi piedalījās trīs īpaši izstrādātās informatīvajās un apmācības sanāksmēs.

2.4. Kopējie rezultāti

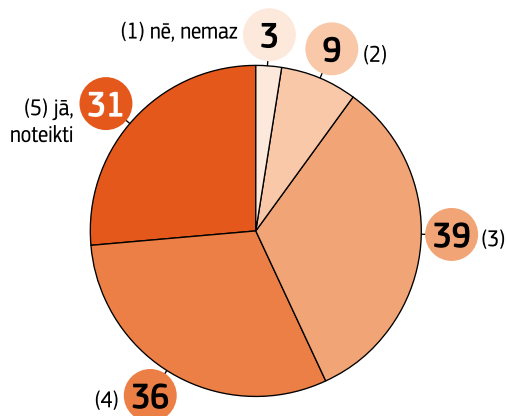
Trīs sesiju laikā iedzīvotāji izstrādāja 13 ieteikumus energoefektīvai Eiropai. Šo rezultātu pilnais teksts ir iekļauts šā ziņojuma pielikumā. Lai uzlabotu lasāmību, ieteikumi ir sagrupēti 7 tematiskajos blokos:

- informācija un uzvedības maiņa,
- taisnīgas un vienlīdzīgas iespējas,
- ES loma pasaulē un dalībvalstis,
- nodarbinātība un izglītība,
- infrastruktūra,
- ēkas,
- transports.

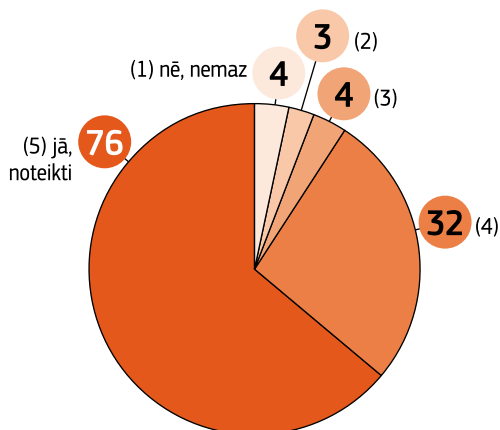
6. attēls. Rezultāti, kas gūti atgriezeniskās saites aptaujā par jautājumu “Vai uzskatāt, ka pilsoņu paneļdiskusijas galīgajos ieteikumos ir iekļauti visu paneļdiskusijas dalībnieku viedokļi?” (n=119)

7. attēls. Rezultāti, kas gūti atgriezeniskās saites aptaujā par jautājumu “Vai uzskatāt, ka pilsoņu paneļdiskusijas ieteikumiem būs kāda ietekme?” (n=118)

5. attēls. Rezultāti, kas gūti atgriezeniskās saites aptaujā par jautājumu “Vai kopumā esat apmierināts ar savu pilsoņu paneļdiskusijā gūto pieredzi?” (n=119)

2.5. Pārvaldība un zināšanas

2.5.1 Koordinācijas komiteja

Koordinācijas komiteja izstrādāja, organizēja un koordinēja Eiropas pilsoņu paneļdiskusiju. Tā sanāca kopā reizi nedēļā, lai lemtu par konceptuāliem un organizatoriskiem jautājumiem, t. sk. metodiskiem, komunikācijas, loģistikas un budžeta aspektiem, vienlaikus nodrošinot, ka apspriešanās process ietekmēs politikas veidošanu. Komitejas sastāvā bija Eiropas Komisijas pārstāvji un darbuzņēmēju konsorcijs.

Darbuzņēmēju konsorcijs veica kopīgu darbu, lai izstrādātu un īstenotu šīs jaunās Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas. Konkrētāk, tas piesaistīja virkni ekspertu, lai tie palīdzētu izstrādāt un sekmēt apspriešanās procesu, izmantojot viņu speciālās zināšanas nolūkā konceptualizēt paneļdiskusijas uzdevumu, kā arī vispārējo līdzdalības procesu un metodiku katrai sesijai un izveidot konsultatīvo Zināšanu komiteju.

2.5.2 Zināšanu komiteja

Iesaistot Zināšanu komiteju, kuras sastāvā bija energoefektivitātes jomas eksperti, tika veicināta apspriešanās procesa integritāte, garantējot iedzīvotājiem sniegtās informācijas kvalitāti, objektivitāti, daudzveidību un saprotamību. Šie eksperti arī palīdzēja aplūkot rezultātus un nodrošināt, ka pāreja no vienas sesijas uz otru tiek strukturēta tā, lai apspriešanās process attīstītos jēgpilni un balstītos uz iedzīvotāju sniegto ieguldījumu.

To pienākumos ietilpa informācijas pakotnes sagatavošana dalībniekiem, sadarbība ar Koordinācijas komiteju attiecībā uz faktiskajiem politikas rezultātiem, “vājo signālu” un “aklo zonu” apzināšana diskusijās, faktu pārbaude, atbilžu sniegšana uz iedzīvotāju jautājumiem un pieredzes apmaiņa energoefektivitātes jautājumā plenārsēžu un apakšplenārsēžu laikā. Zināšanu komiteja arī ieteica vairākus ārējos runātājus, lai tie sesiju gaitā papildinātu ekspertu zināšanas.

Zināšanu komitejas sastāvā bija astoņi locekļi, kurus izvēlējās Koordinācijas komiteja, pamatojoties uz šādiem kritērijiem: specializētas zināšanas, kas aptver dažādas zināšanu jomas; ieinteresēto personu un kolēģu vidū plaši atzītas speciālās zināšanas un pieredze šajā jomā; spēja izprast, atzīt un darīt zināmus dažādus viedokļus par šo tematu; kā arī daudzveidība dzimuma, valstspiederības un organizācijas piederības ziņā. Papildus tam piedalījās arī viens Eiropas Komisijas pārstāvis, kas sniedza ieskatu ES politikas jautājumos.

Zināšanu komitejas locekļi bija:

- **Arianna Vitali Roscini**, Energoitaupības koalīcijas ģenerālsekretāre;
- **Camille Defard**, Žaka Delora Enerģētikas centra vadītāja;
- **Claire Roumet**, asociācijas "Energy Cities" pārstāve ES politikas un stratēģisko partnerību jautājumos;
- **Goda Perlaviciute**, Groningenas Universitātes asociētā profesore jautājumos par ilgtspējīgas pārkārtošanās pieņemšanu sabiedrībā, un *Wytse Gorter*, Groningenas Universitātes vidiskās psiholoģijas jaunākais pētnieks;
- **Jan Rosenow**, Regulatīvās palīdzības projekta (RAP) Eiropas programmu direktors;
- **Reinhard Six**, neatkarīgs konsultants, energoefektivitātes finansēšanas eksperts;
- **Yves Marignac**, asociācijas "négaWatt" enerģētikas eksperts un vecākais padomnieks;
- **Claudia Canevari**, Eiropas Komisijas Enerģētikas ģenerāldirektorāta nodaļas "Energoefektivitāte: politika un finansējums" vadītāja.

2.5.3 Zināšanu un informācijas centrs

Tika izveidots Zināšanu un informācijas centrs (ZIC), lai atbildētu uz jautājumiem un lūgumiem sniegt skaidrojumu, ko iedzīvotāji iesūtīja apspriežu laikā. ZIC sastāvā bija Eiropas Komisijas eksperti, kuriem kopā ar Zināšanu komitejas locekļiem tika lūgts sniegt atbildes viņu attiecīgajās politikas jomās. Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas trīs sesiju laikā ZIC sniedza rakstiskas atbildes uz vairāk nekā 40 iedzīvotāju uzdotiem jautājumiem un sagatavoja rakstisku informatīvo dokumentu trešajai sesijai. ZIC arī īsi iesaistījās 12 darba grupu darbā, lai precizētu ieteikumu izstrādes procesā radušos jautājumus.

2.5.4 Runātāji

Papildus Zināšanu komitejas locekļiem vairākas ieinteresētās personas un eksperti tika aicināti iepazīstināt dalībniekus ar dažādiem aspektiem un viedokļiem saistībā ar enerģētikas jautājumiem Eiropā un atbildēt uz iedzīvotāju jautājumiem. Zināšanu komiteja nodrošināja, ka iedzīvotājiem sniegtās zināšanas ir līdzsvarotas, atbilst iedzīvotāju vajadzībām un prasībām un pietiekami reprezentatīvi atspoguļo ES politikas veidotāju un ieinteresēto personu galvenās nostājas. Turpmāk ir uzskaitīti visi runātāji.

2. tabula. Trīs sesiju runātāju saraksts

Vārds, uzvārds un piederība		1. s.	2. s.	3. s.
Eiropas Komisija	Maroš Šefčovič , Eiropas Komisijas priekšsēdētājas izpildvietnieks Eiropas zaļā kursa jautājumos, Eiropas Komisijas priekšsēdētājas vietnieks iestāžu attiecību jautājumos			x
	Colin Scicluna , priekšsēdētāja vietnieces Dubravka Šuica biroja vadītāja	x		x
	Ditte Juul-Jørgensen , Enerģētikas ģenerāldirektorāta ģenerāldirektore	x		
	Dana Spinant , Komunikācijas ģenerāldirektorāta ģenerāldirektore	x		x
	Julia Mechthild Wörnsdörfer , Enerģētikas ģenerāldirektorāta ģenerāldirektore vietniece taisnīgas un un zaļas enerģētikas pārkārtošanās koordinēšanas jautājumos		x	
	Richard Kuehnel , Komunikācijas ģenerāldirektorāta Pārstāvniecības un komunikācijas dalībvalstīs direktorāta vadītājs	x		x
	Paula Pinho , Enerģētikas ģenerāldirektorāta Taisnīgas pārkārtošanās, patērētāju, energoefektivitātes un inovācijas direktorāta vadītāja	x		x
	Pierre Schellekens , Enerģētikas ģenerāldirektorāta Enerģētikas politikas stratēģijas un koordinācijas direktorāta vadītājs			x
	Claudia Canevari , Enerģētikas ģenerāldirektorāta nodaļas "Energoefektivitāte: politika un finansējums" vadītāja	x	x	
	Joachim Ott , Komunikācijas ģenerāldirektorāta nodaļas "Dialogi ar iedzīvotājiem" vadītājs	x	x	
	Robert Nuij , Enerģētikas ģenerāldirektorāta nodaļas "Energoefektivitāte: politika un finansējums" vadītājas vietnieks			x
	Gaëtane Ricard-Nihoul , Komunikācijas ģenerāldirektorāta nodaļas "Dialogi ar iedzīvotājiem" vadītāja vietniece	x		
	Achilles Hannoset , Enerģētikas ģenerāldirektorāta politikas jautājumu konsultants			x
	Rados Horacek , Enerģētikas ģenerāldirektorāta politikas jautājumu konsultants			x
	Veronika Jirickova , Enerģētikas ģenerāldirektorāta politikas jautājumu konsultante			x
	Madis Laaniste , Enerģētikas ģenerāldirektorāta politikas jautājumu konsultants			x
	Edyta Nowak , Enerģētikas ģenerāldirektorāta politikas jautājumu konsultante			x
	Margot Pinault , Enerģētikas ģenerāldirektorāta politikas jautājumu konsultante			x
	Thibault Roy , Enerģētikas ģenerāldirektorāta politikas jautājumu konsultants			x
Eduardo Soares , Enerģētikas ģenerāldirektorāta politikas jautājumu konsultants			x	
Ārējie runātāji	Camille Defard , Žaka Delora Enerģētikas centra vadītāja	x	x	x
	Dorin Hell , iepriekš notikušās Konferences par Eiropas nākotni dalībnieks	x		
	Victor Laymand , Make.org pārstāvis		x	
	Yves Marignac , asociācijas "négaWatt" enerģētikas eksperts un vecākais padomnieks	x	x	
	Hendrik Nahr , Make.org pārstāvis			x
	Jan Rosenow , Regulatīvās palīdzības projekta (RAP) Eiropas programmu direktors	x		x
	Claire Roumet , asociācijas "Energy Cities" pārstāve ES politikas un stratēģisko partnerību jautājumos	x		x
	Reinhard Six , neatkarīgs konsultants, energoefektivitātes finansēšanas eksperts	x	x	x
	Linda Steg , Groningenas Universitātes vidiskās psiholoģijas profesore		x	
Arianna Vitali Roscini , Energotaupības koalīcijas ģenerālsekretāre	x	x	x	

2.6. Novērotāji

Šīs Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas darbam varēja sekot vairāki novērotāji. Mērķis bija nodrošināt šā novatoriskā demokrātiskā formāta pārredzamību un pamanāmību, vienlaikus saglabājot drošu telpu iesaistītajiem iedzīvotājiem, kas ir ļoti svarīgi, lai diskusiju vide būtu uzticama. Novērotājiem bija atļauts piedalīties un sekot līdzi diskusijām plenārsēdēs un darba grupās. Maksimālais atļautais novērotāju skaits katrā darba grupā bija trīs.

Tāpat piedalījās daži iekšējie novērotāji no organizatoriem, proti, partneriem un iestādēm (piemēram, iekšējie darbinieki no Eiropas Komisijas vai citām ES iestādēm un struktūrām). Ārējo novērotāju vidū bija pētnieki (no universitātēm vai ideju laboratorijām), pilsoniskās sabiedrības pārstāvji un citas ieinteresētās personas. Ar attiecīgo iedzīvotāju piekrišanu ārējie novērotāji varēja (tikai izpētes nolūkos) veikt intervijas ar viņiem, ja tas netraucēja paneļdiskusiju norisei.

IESAISTES PAPLAŠINĀŠANA

3. Iesaistes paplašināšana

3.1. Pilsoņu iesaistes platforma

Pilsoņu iesaistes platforma ir tiešsaistes rīks, kas ļauj plašai sabiedrībai paust viedokli par Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas dalībnieku aplūkoto jautājumu. Šis rīks tika ieviests, lai maksimāli palielinātu iedzīvotāju līdzdalību šajā jautājumā un sniegtu ieguldījumu gan paneļdiskusijas darbā, gan saistītajās turpmākajās politikas nostādņēs. Šajā platformā, kuras pamatā ir atklātā pirmkoda programmatūra *Decidim*, iedzīvotāji ir aicināti iesniegt viedokļus visās 24 ES valodās un piedāvāt idejas un risinājumus. Turklāt platforma veicina interaktīvas diskusijas, izmantojot komentāru funkciju, kas ļauj lietotājiem apspriest citu lietotāju priekšlikumus, sniegt atgriezenisko saiti un kopīgi pilnveidot idejas.

Eiropas Komisija 2024. gada 9. februārī sāka tiešsaistes debates par energoefektivitātes jautājumu ⁽²⁾. Sesiju laikā Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas dalībniekiem bija iespēja iepazīties ar galvenajiem platformā sniegtajiem viedokļiem. Viedokļu paudēji ir dalījušies ar saviem uzskatiem dažādos aspektos, piemēram, izpratnes veicināšanu, ēku energorenovāciju, mobilitāti, atjaunīgo energoresursu enerģiju vai energotaupības iniciatīvām visā ES ⁽³⁾. Plašākas ES iedzīvotāju auditorijas līdzdalība ar platformas starpniecību nodrošināja, ka diskusijās tiek apsvērti vēl citi viedokļi, tādējādi iedvesmojot uzsākt vai pastiprināt darbu šajā jautājumā. Visi platformā paustie viedokļi tika ņemti vērā paneļdiskusijā un turpmākās politikas sagatavošanā.

3.2. Komunikācija

Komunikācijas stratēģija Eiropas pilsoņu paneļdiskusijai par energoefektivitāti tika izstrādāta, lai palielinātu informētību un iesaisti, izmantojot daudzšķautņainu pieeju, kas apvienoja mediju kampaņas, ietekmētāju un žurnālistu informēšanu, tiešu informēšanu pasākumos un dokumentālās filmas veidošanu.

Sociālo mediju kampaņas bija vērstas uz lietotāju novirzīšanu uz jauno Pilsoņu iesaistes platformu (*CEP*), kā arī uz sabiedrības informētības palielināšanu par notiekošajām paneļdiskusijām. Ietekmētāji un žurnālisti tika aicināti radīt un kopīgot saturu, tādējādi paplašinot kampaņas tvērumu un veicinot lielāku sabiedrības iesaisti paneļdiskusijas darbā.

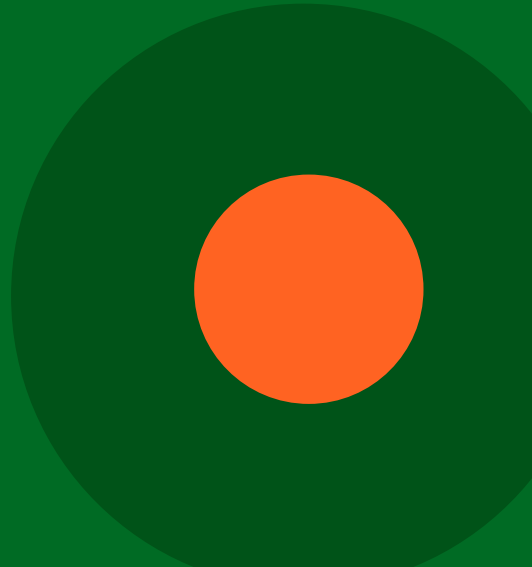
Galvenais tās elements bija dokumentālā filma, kuras mērķis bija sniegt personīgu un saistošu vēstījumu par Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas darbībām.

⁽²⁾ Pilsoņu iesaistes platforma ir pieejama [šeit](#).

⁽³⁾ Galīgo ziņojumu var aplūkot [šeit](#).

IEDZĪVOTĀJU IETEIKUMI

4. Iedzīvotāju ieteikumi

4.1. 13 ieteikumi energoefektīvai Eiropai

Informācija un uzvedības maiņa – 1. ieteikums

1. ieteikums. Dot patērētājiem iespēju kļūt energoefektīviem

Iesakām padarīt patērētājiem sniegto informāciju pieejamāku, pārredzamāku un izmantojamāku, lai mājsaimniecības un organizācijas varētu kļūt energoefektīvākas. Tāpēc mēs iesakām:

izveidot tiešsaistes portālu ar pašrevīzijas funkciju, kas palīdzētu patērētājiem novērtēt savas vajadzības attiecībā uz transportu, mājokļa uzlabojumiem un padomiem, kurus īstenot par nelieliem līdzekļiem. Tas viņiem nodrošinātu risinājumu kopumu, t. sk. turpmākos soļus un kontaktinformāciju, fizisku vienas pieturas aģentūru tīklu pašvaldību līmenī (pilsētu domes, bibliotēkas), kur ir pieejami neatkarīgi eksperti turpmāko pasākumu īstenošanai. Tīkls nedrīkstētu diskriminēt lauku / pilsētu teritorijas un sociālās grupas. Vienas pieturas aģentūrai būtu jāsniedz konsultācijas par tiesību aktu, finanšu un tehniskajiem aspektiem, kā arī par vietējiem pakalpojumu sniedzējiem. Vietējie dalībnieki tiek aicināti veicināt informētību par pakalpojumu un ieviest pieejamākus ražojumu energoefektivitātes marķējumus, kas ir saprotami visiem un kuros ir iekļauta informācija par ražojumu kalpošanas laiku un atsauce uz vienas pieturas aģentūru tīklu.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka pienācīgus lēmumus var pieņemt tikai tad, ja ir vajadzīgā informācija, uz kuras pamata rīkoties. Šai informācijai jābūt saprotamai un pieejamai visiem. Lai gan pašlaik ir pieejams daudz informācijas, tā bieži vien nav zināma un nebūt nav visiem saprotama. Patērētājiem vajadzētu būt informētiem par savu enerģijas patēriņu un saviem datiem, viņiem pieejamajām iespējām, šo dažādo risinājumu izmaksām, kā arī pakalpojumiem un atbalstu, kas viņiem pieejams energoefektivitātes uzlabošanai.

Taisnīgas un vienlīdzīgas iespējas – 2. ieteikums

2. ieteikums. Finansēt taisnīgas tiesības uz mājokļu energorenovāciju

Iesakām ieviest labvēlīgāku nodokļu sistēmu mazo īpašumu īpašniekiem, lai īrnieki netiktu uzskatīti par šķērslī mājokļu renovāšanai. Tas būtu jāpanāk, piemērojot nodokļu atvieglojumus darbam un materiāliem atkarībā no cilvēka ienākumiem. Cilvēkiem ar viszemākajiem ienākumiem būtu jāsaņem vislielākā palīdzība. Renovācijas darbu gaitā subsīdiju mehānismi būtu jānodrošina pirms darbu sākšanas vai pa daļām. Valdībām ir jāiegulda sociālajos mājokļos, izmantojot energoefektīvus un ilgtspējīgus materiālus. CO₂ nodokļu ieņēmumi daļēji būtu jāparedz energoefektivitātei (arī renovācijas darbiem). Starptautiskie uzņēmumi, kas piesārņo vairāk, būtu attiecīgi jāapliek ar nodokli. Bankām vajadzētu atvieglot piekļuvi kredītiem energorenovācijai ar ienākumiem pielāgotu procentu likmi.

Pamatojums

Sociālais taisnīgums nozīmē vienlīdzīgu piekļuvi enerģijai un mājokļiem. Pašlaik mēs saskaramies ar nepieņemamām situācijām: ir cilvēki, kuri dzīvo smagā enerģētiskajā nabadzībā, un mazo māju īpašnieki vidusšķiras sociālajā grupā nesaņem atbalstu un subsīdijas, lai renovētu savus mājokļus vai izīrētos īpašumus. Īrnieki jūtas bezspēcīgi veikt pārmaiņas. Mēs uzskatām, ka centieni nav taisnīgi sadalīti un ka daļai iedzīvotāju nav iespējas dzīvot siltumkomfortā.

Godīga piekļuve padara energoefektivitāti pieejamāku ikvienam un tādējādi sekmē kolektīvo cīņu pret klimata pārmaiņām.

ES loma pasaulē un dalībvalstis – 3.–5. ieteikums

3. ieteikums. Vairojot enerģētisko neatkarību un energoefektivitāti, tādējādi kļūstot par globālu paraugu

Iesakām Eiropas Savienībai ieguldīt jaunu energotehnoloģiju, arī atjaunīgo energoresursu tehnoloģiju, pētniecībā un izstrādē, lai panāktu augstāku energoefektivitāti. Tas attiecas uz šādām jomām:

1. Enerģijas ražošana (ūdeņradis, kodolsintēze u. c.);
2. Enerģijas uzkrāšana (akumulatori);
3. Enerģijas pārvade, kā arī
4. Samazināts enerģijas patēriņš.

Mēs arī iesakām ES veicināt konkrētām valstīm raksturīgu konkurences priekšrocību izmantošanu enerģijas ražošanā, vienlaikus veicinot paraugprakses un zināšanu apmaiņu starp dalībvalstīm.

Turklāt mēs iesakām par prioritāti noteikt darbības saskaņā ar principu “energoefektivitāte pirmajā vietā”, kas visvairāk veicina enerģētisko neatkarību.

Pamatojums

Politiski šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka tas Eiropu un tās iedzīvotājus aizsargā no iespējamām ģeopolitiskām krīzēm. Turklāt tas palīdz aizsargāt Eiropas vērtības un demokrātiju un dod iespēju ES pārtraukt attiecības ar korumpētām valdībām. Tajā pašā laikā tas var palīdzēt ātrāk virzīt ES tiesību aktu pieņemšanu, jo Eiropai būtu lielāka brīvība noteikt pašai savus standartus. Zināšanu apmaiņa starp dalībvalstīm palīdzētu uzlabot arī attiecības starp tām. No sociālekonomiskā viedokļa tas palielinātu ES konkurētspēju un dotu iespēju novirzīt naudu, kas tiek izmantota, lai samaksātu par 61 % enerģijas importa (**2019. gada dati**), iekšējām investīcijām, kuras radītu lielāku vērtību ES un tās iedzīvotājiem. Mazāks enerģijas imports no trešām valstīm samazinātu cenu svārstīguma un pasaules enerģijas tirgu traucējumu ietekmi, kā arī radītu vairāk darbvieta ES.

Vidiski tas varētu samazināt enerģijas patēriņu, veicināt zaļo izaugsmi un klimatneitralitāti, un šie mērķi ir saistīti ar principu “energoefektivitāte pirmajā vietā” un ES apņemšanos ilgtspējas jomā.

4. ieteikums. Sasniegt energoefektivitātes mērķrādītājus, stiprinot ikviena spēju rīkoties

Mēs iesakām ES veicināt atbalsta pasākumus energoefektivitātes standartu īstenošanai vai nu tieši, vai ar spēcīgiem stimuliem dalībvalstīm. Tas

palīdzēs nodrošināt, ka centieni tiek taisnīgi sadalīti starp privātpersonām un uzņēmumiem, kā arī starp reģioniem, lai neviens netiktu atstāts novārtā.

Pamatprincipi:

- attīstīt energoefektivitātes kultūru, sniedzot labāku informāciju, lai palīdzētu mums tērēt mazāk enerģijas un izmantot labāku enerģiju;
- stimuli ar nosacījumiem, kas palīdz uzņēmumiem integrēt energoefektivitāti savā ražošanā, izplatīšanā un pārdošanā, rūpējoties par to, lai nevājinātu MVU;
- garantēt minimālo enerģijas daudzumu pienācīgiem dzīves apstākļiem un lielu daļu atbalsta veltīt visneaizsargātākajām personām (piemēram, aizdevumi ar negatīvu procentu likmi). Mērķis ir samazināt sociālo nevienlīdzību, nevis to saglabāt;

nodrošināt stimulus visām personām, bet apgriezti proporcionāli viņu ienākumiem, jo īpaši, izmantojot progresīvas enerģijas cenas, un atkarībā no enerģijas avotiem.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka, lai gan pastāv energoefektivitātes standarti, to piekļūstamība un īstenošana joprojām ir ierobežota. Pašlaik Eiropas mērogā pastāv daudzi energoefektivitātes standarti (ēku būvniecība un renovācija, ražojumu un ierīču ekodizains, cīņa pret ieprogrammēto nolietojumu, tiesības uz remontējāmību u. c.).

Tie ir vērienīgi un palīdz tirgum attīstīties, taču to īstenošana dažādās dalībvalstīs atšķiras. Tie nosaka tehniskās prasības, kam ir finansiāla ietekme, tie var izslēgt noteiktas grupas (ne visi savai mājai var veikt energorenovāciju vai iegādāties visefektīvāko sadzīves tehniku) vai radīt negodīgas konkurences situācijas (starp Eiropas uzņēmumiem, kas ievēro šos standartus savos ražošanas procesos, un uzņēmumiem ārpus Eiropas Savienības).

Energoefektivitātei nevajadzētu būt greznībai vai iespējai, no kuras daži var atteikties. ES varētu būtiski ietekmēt to, lai energoefektivitāte uzlabotu cilvēku ikdienas dzīvi, jo īpaši visneaizsargātākajās māsasaimniecībās. Mēs apzināmies, ka dažas mūsu vietējās pašvaldības un pārvaldes iestādes var radīt būtisku ietekmi, rādot piemēru un veicinot tirgus attīstību.

Mēs apzināmies, ka daži mūsu ieteikuma elementi nav atkarīgi tikai no Eiropas Savienības un tiem ir vajadzīga stingra saskaņošana ar dalībvalstīm. Tomēr pilsoņu paneļdiskusija ir iespēja būt drosmīgiem, vai ne?

5. ieteikums. Pārvaldīt un apsekot ES direktīvu īstenošanu

Mēs iesakām ES nodrošināt energoefektivitātes direktīvu īstenošanu dalībvalstīs, jo pašlaik tās tiek īstenotas atšķirīgi. Īstenošanas uzlabošanas aspekti ir informācija, finansējums un sankcijas.

Informācijai jābūt pieejamai un paredzētai konkrētai auditorijai, piemēram, uzrunājot jauniešus sociālajos medijos vai vecāka gadagājuma cilvēkus televīzijā, un tai jābūt viegli pamanāmai sabiedriskās vietās.

ES finansē tikai tās dalībvalstis, kas ievēro prasības, pamatojoties uz izmērāmu progresu. Finansējumam jābūt taisnīgam, samērīgam un godīgam, ņemot vērā dalībvalstu atšķirīgās spējas.

Sankciju mehānismi jau pastāv, un Komisija var saukt pie atbildības to dalībvalstu valdības, kuras neievēro noteikumus.

Lai palielinātu pārredzamību, dalībvalstis būtu jāsarindo pēc to īstenošanas centieniem. Visbeidzot, ES būtu valstu valdības jāstimulē izveidot pretenziju sistēmu, kurā iedzīvotāji varētu ziņot par enerģijas izšķērdēšanu un vietējās pašvaldības varētu attiecīgi rīkoties.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka direktīvu īstenošanas nodrošināšana visās valstīs ietekmētu visus ES iedzīvotājus un pat viņiem pavērtu iespēju tieši piedalīties uzraudzības procesā. Turklāt, ja starp

dalībvalstīm būs lielāka saskaņotība, nākotnē būs vieglāk lemt par jauniem pasākumiem. Runājot par informāciju, jauni veidi, kā iekļaut dažādus iedzīvotāju slāņus, varētu uzlabot gan ES, gan valstu valdību pārskatatbildību.

Tikai tad, ja enerģētikas nozares pārveidi un energoefektivitātes veicināšanu efektīvi īsteno dalībvalstu līmenī, tā var notikt vajadzīgajā ātrumā un intensitātē. Ja efektivitātes standarti tiktu ievēroti visās dalībvalstīs, vairāk ES iedzīvotāju varētu baudīt daudzās energoefektivitātes priekšrocības.

Nodarbinātība un izglītība – 6. un 7. ieteikums

6. ieteikums. Uzlabot kvalificētā darbaspēka situāciju ES energoefektivitātes nozarē

Iesakām palielināt apmācību ar energoefektivitāti saistītās profesijās. ES varētu pieņemt turpmāk minētos pasākumus.

1. Dalībvalstis varētu piešķirt subsīdijas personām, kas tiktu apmācītas kvalificētas zaļās nodarbinātības jomā. Valstij būtu jāstimulē darba ņēmējs palikt un strādāt valstī noteiktu laiku pēc šīs apmācības saņemšanas.
2. ES varētu atbalstīt īstermiņa apmaiņas vai rotācijas programmas, piemēram, *Erasmus* programmas studentiem un darba ņēmējiem (kvalificētiem un apmācībā esošiem) energoefektivitātes jomā.
3. Kamēr nav atrisināts kvalificētu darba ņēmēju trūkums energoefektivitātes jomā, būtu jāizsniedz vīzas kvalificētiem trešo valstu darba ņēmējiem, lai viņi varētu strādāt konkrētajās dalībvalstīs, kuras izsniedz minētās vīzas.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka kvalificētiem darba ņēmējiem visos energoefektivitātes īstenošanas līmeņos ir izšķiroša nozīme sekmīgā visu pārējo Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas izstrādāto ieteikumu īstenošanā. Bez kvalificēta darbaspēka dalībvalstis nevar cerēt uz energoefektivitātes mērķu sasniegšanu. Mēs ierosinām trīs pasākumus, no kuriem katrs atbilst atšķirīgām vajadzībām, kas saistītas ar darba ņēmēju kvalifikāciju un darba tirgu.

1. pasākums. Šis pasākums ir paredzēts personām, kuras vēlas uzlabot vai iegūt prasmes jomās, kas saistītas ar energoefektivitāti. Valstu valdības, piešķirot subsīdijas apmācībai, var padarīt tās pieejamākas ikvienam, jo īpaši cilvēkiem no nabadzīgākas vides,

kuri citādi varētu nespēt ieguldīt savu laiku prasmju pilnveidē vai pārkvalifikācijā. Tomēr mēs arī ierosinām dalībvalstīm ņemt vērā intelektuālā darbaspēka emigrācijas risku (darba ņēmēji pārceļas uz ārzemēm labāka atalgojuma dēļ). Darba ņēmēji, kas piedalās subsidētā apmācībā, būtu kaut kādā veidā jānodrošina izmantot savas jaunās prasmes valstī, kas ir ieguldījusi apmācībā. Pieejams finansējums padarītu apmācību kursus pievilcīgākus, līdz ar to darbu šajā jomā varētu meklēt vairāk cilvēku. Tas nodrošinātu vairāk ekspertu, kuri varētu plānot, īstenot un revidēt investīcijas, kas saistītas ar energoefektivitāti.

2. pasākums. Tas ir stimulē dalībvalstīm kopīgiot savu kvalificēto darbaspēku īstermiņa projektos un nodrošināt, ka arī tās dalībvalstis, kurām trūkst speciālistu, var izstrādāt energoefektīvas iniciatīvas. Tas varētu veicināt informācijas un prasmju pārrobežu apmaiņu, ar kuras palīdzību tiktu veicinātas zaļās prasmes.

3. pasākums. Mēs atzīstam, ka ne visās jomās, kurās ir vajadzīgi kvalificēti darba ņēmēji, vajadzības var ātri apmierināt ar vietējo darbaspēku. Kvalificēta Eiropas darba ņēmēju tirgus izveide prasīs laiku, tāpēc tikmēr būtu lietderīgi rast veidus, kā uzaicināt kvalificētus cilvēkus no valstīm ārpus ES.

Kopumā pamatnosacījums ir tāds, ka bez kvalificētiem darba ņēmējiem cilvēki nevar veikt nepieciešamās izmaiņas energoefektivitātes jomā.

7. ieteikums. Gādāt par nākotni, izmantojot zaļo izglītību

Mēs iesakām vairāk izglītēt par zaļās darbības un energoefektivitātes jautājumiem. To varētu panākt, ieviešot turpmāk minētos pasākumus.

1. Eiropas energoefektivitātes sertifikāts, kas veidots pēc Starptautiskās datorprasmes licences (ICDL) modeļa, pamatlīmeņa zināšanu energoefektivitātes jomā veicināšanai.
2. Lai palielinātu kvalificēto zaļo darba ņēmēju skaitu valstī, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka katru gadu ar energoefektivitāti saistītus apmācību kursus pabeidz noteikts skaits kvalificētu zaļo darba ņēmēju. Šī koncepcija tika pieņemta iepriekšējos gados attiecībā uz studentiem, kas apmeklē universitātes.
3. ES būtu jāievieš sabiedrības informēšanas kampaņas, kuru mērķis būtu uzsvērt kvalificētu zaļo darbinieku vērtību un parādīt, ka tās ir nākotnes darbvietas. Šo kampaņu mērķauditorija varētu būt jaunieši, kuriem parādīt, ka fizisks darbs var būt tikpat pievilcīga iespēja kā biroja darbs.

Pamatojums

Kvalitatīva izglītība ir jebkādu jēgpilnu pārmaiņu pamats. Mēs ierosinām trīs pasākumus, no kuriem katrs atbilst savai izglītības jomas vajadzībai: trūkst vispārēju zināšanu par energoefektivitāti; jaunieši neizvēlas profesionālo apmācību, kas nepieciešama energoefektivitātes iniciatīvu atbalstam, un ir jāmaina priekšstats par enerģētikas pārkārtošanai vajadzīgajām karjerām, proti, tās jāpadara pievilcīgākas.

Pirmkārt, grupa piekrīt, ka kopumā ir vajadzīgas plašākas zināšanas par energoefektivitāti. Zināšanas pazemina energoefektīvu izvēļu sliekšni individuālā un valsts līmenī. Tas varētu būt skolas mācību priekšmets, obligāts profesionālais kurss vai universitātes kurss. Kopumā mēs iesakām kursu saistīt ar stimulu katrā līmenī, kurā kursu varētu apgūt.

Otrkārt, Eiropas universitāšu mērķrādītāji jau līdz šim ir apliecinājuši, ka Eiropas mērķrādītāji dalībvalstis mudina konkrētām izglītības jomām pievērst lielāku uzmanību. Šādi mērķrādītāji energoefektivitātes apmācības jomā ar laiku palielinās to cilvēku skaitu, kuri izvēlas profesionālo izglītību. Citiem vārdiem sakot, dalībvalstīm nosakot mērķrādītājus, ES tām liek palielināt cilvēku skaitu ar energoefektivitāti saistītās jomās. Tādējādi valdības ir tieši atbildīgas par kvalificēta darbaspēka attīstīšanu.

Visbeidzot, šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka ir jāuzlabo cilvēku uztvere par fizisku un tehnisku darbu. Kampaņas varētu iepazīstināt ar dažādām darba jomām, parādot, ka fiziskais darbs ir ļoti svarīgs, paver labas nākotnes izredzes un pats par sevi nav mazāk interesants par darbu birojā.

Infrastruktūra – 8.–10. ieteikums

8. ieteikums. No ražotāja līdz galalietotājam optimizēt un attīstīt elektrotīklu sistēmu par labu atjaunīgajiem energoresursiem

Mēs iesakām EK par prioritāti noteikt elektrotīkla optimizāciju, t. i.:

1. Uzlabot energoapgādes drošību un uzticamību, investējot atjaunīgajos energoresursos, veicot pētījumus par enerģijas uzkrāšanu un īstenojot viedu pārvaldību;
2. Izstrādāt investīciju plānu, arī vadlīnijas dalībvalstīm par elektrotīklu uzlabošanu vietējā un pārrobežu līmenī;
3. Attīstīt elektrotīklu, ņemot vērā centralizācijas un decentralizācijas iespējas un priekšrocības.

Energoefektīvākais risinājums būtu jāīsteno katrā gadījumā atsevišķi;

4. Ieviest mehānismus, ar kuriem uzraudzīt finansējuma pienācīgu izmantošanu, un īstenot ES noteikumus, lai galalietotājs varētu pilnībā izmantot ieguldījumu sniegtās priekšrocības un uzņēmumi varētu tos ievērot;

Mudināt dalībvalstis iedzīvotājiem palīdzēt izmantot viedos skaitītājus un energoefektīvus avotus, kā arī ieviest finansiālus stimulus piegādātājiem un patērētājiem izmantot energoefektīvu praksi; apsvērt iespēju izveidot satvaru, kurā iedzīvotāji varētu uzkrāt un ražot enerģiju.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka elektrotīklu optimizācija, tajos iekļaujot atjaunīgos energoresursus, dod daudzus ieguvumus gan ražotājiem, gan galalietotājiem. Elektrotīklu sistēmu optimizācija uzlabo energoefektivitāti un veicina atjaunīgo energoresursu izmantošanu. Ar šo pieeju tiek nodrošināta efektīva enerģijas transportēšana, uzglabāšana un izmantošana. Turklāt elektrotīklu attīstība veicina stabilas enerģijas cenas, viedo ierīču izmantošanu un vienmērīgāku energoapgādi.

Patērētāji un piegādātāji gūst labumu no elektrotīklu optimizācijas un attīstības, kas tiek īstenota, izmantojot viedas pārvaldības sistēmas. Patērētāji var piekļūt vērtīgai informācijai par enerģijas patēriņu, piegādātāji var labāk uzraudzīt pieprasījumu un ražošanas efektivitāti, un modernizācijas procesu var papildināt ar uzglabāšanas sistēmām.

Stimulējot energoefektivitāti un samazinot enerģijas zudumus, elektrotīklu optimizācija ne tikai samazina izmaksas, bet arī veicina vidisko ilgtspēju. Patērētāju iespēju palielināšana un viņu integrācija energosistēmā palīdz nodrošināt vienlīdzīgu konkurences apstākļus un mazina korporāciju ietekmi. Lai energoefektivitāti varētu plaši īstenot, iesaistot arī iedzīvotājus, ir jāmaina mūsu domāšana par to.

Turklāt elektrotīklu modernizācija atbilst ES mērķiem samazināt emisijas, cīnīties pret klimata pārmaiņām un pāriet uz dekarbonizētu enerģētikas nozari. Īstenojot šo pieeju, mēs ražosim vairāk enerģijas, būsimefektīvāki Eiropā un mazāk atkarīgi no ārvalstu avotiem. Visbeidzot, šī jaunā nozare radīs jaunas darba iespējas un uzlabos ES kā globālas dalībnieces pozīciju taisnīgākā enerģētikas sistēmā.

9. ieteikums. Palīdzēt ES iedzīvotājiem izveidot uz energoefektivitāti vērstas energokopienas, sniedzot informāciju un finansiālu atbalstu

Mūsu ieteikumi ir šādi:

1. Veicināt informāciju par energoefektivitāti un pašreizējo energokopienu pamanāmību. Konkrētāk, mēs varētu padarīt informāciju par energokopienām saprotamu un pieejamu visiem ES iedzīvotājiem vai apmainīties ar labu praksi attiecībā uz energokopienām ES.
2. Ekonomiski novērtēt enerģijas ietaupījumu, kas panākts, attīstot efektīvas energokopienas. Konkrētāk, mēs varētu izstrādāt pašlaik neesošus mehānismus vai energoefektivitātes sertifikātu sistēmu.
3. Palīdzēt vietējām publiskajām iestādēm finansiāli atbalstīt energoefektīvu kopienu iniciatīvu attīstību. Konkrētāk, tās varētu izmantot līdzekļus tieši no ES (piemēram, ERAF fonda).
4. Tīklīdz šīs kopienas sāks darboties, prioritāte būs padarīt energoefektivitāti par kopienas galveno principu. Konkrētāk, mēs varētu siltināt ēkas, ieviest jaunas tehnoloģijas un attīstīt komunālās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmas.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka energokopienas pamatā ir iedzīvotāju vai vietējās iniciatīvas. Tomēr precīzas informācijas trūkums par energokopienu darbību un finansējumu dažkārt var iedzīvotājus atturēt no šādu kopienu izveides. Turklāt pašreizējās energokopienas *de facto* nav efektīvas, un ES dalībvalstu ģeogrāfiskie un finansiālie apstākļi dažkārt ir ļoti atšķirīgi. Tāpēc mums ir jānodrošina, ka attiecīgā informācija ir pieejama ikvienam, kā arī jāuzlabo sadarbība starp dalībvalstīm, lai ar laiku attīstītu energoefektīvas kopienas.

Viens no efektīvas energokopienas principiem ir enerģijas izšķērdēšanas novēršana. Pašlaik tas, ka energokopienas sistēmās neietilpst enerģijas sadales uzņēmumi, ir šķērslis tam, lai panāktu nulles izšķērdēšanu. Mums ir jānodrošina, ka privātie dalībnieki tiek mudināti pievienoties energokopienām. Piemēram, Eiropas Komisija varētu mudināt dalībvalstis izsniegt energoefektivitātes sertifikātus privātiem uzņēmumiem, ja tie sadarbojas ar energokopienām. Mums jākoncentrējas arī uz enerģijas patēriņa samazināšanas pozitīvo ietekmi uz ekonomiku. Mēs arī uzskatām, ka mums ir jānosaka taisnīga cena kopienu saražotās enerģijas pārpalikumam.

Mēs uzskatām, ka vietējās publiskās iestādes ir vispiemērotākās daļējai ES energokopienų atbalsta līdzekļu ieguldīšanai, jo uzskatām, ka iedzīvotāji vairāk uzticēsies savām vietējām publiskajām iestādēm nekā valsts valdībai. Tomēr vietējām publiskajām iestādēm būtu jāpatur prātā, ka energokopienām arī turpmāk jābūt finansiāli pieejamām ikvienam, tādēļ līdzekļu sadalē būtu jāņem vērā iedzīvotāju ienākumi. Turklāt vietējo iestāžu pārvaldītie līdzekļi varētu iedzīvotājiem palīdzēt piekļūt speciālajām zināšanām, kas nepieciešamas to kopienų energoefektivitātes uzlabošanai, neieguldot savus vai kopienų ietaupījumus. Turklāt mums būtu arī energokopienų dalībniekiem tieši jāpiešķir pilnvaras iegūt tiešu piekļuvi šiem ES līdzekļiem un to pārvaldībai.

Visbeidzot, tiklīdz būs iespējams nodrošināt šos trīs iepriekšējos elementus, mums būtu jānodrošina, ka energokopienų savas attīstības centrā izvirza principu "energoefektivitāte pirmajā vietā", siltinot ēkas un attīstot siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmas, kas varētu palīdzēt samazināt izšķērdētās enerģijas daudzumu.

10. ieteikums. Attīstīt energoefektīvas kopienų atbildīgam patēriņam un enerģijas vietējās ražošanas palielināšanai

Mēs iesakām stimulēt energokopienų visās dalībvalstīs.

Eiropas Savienībai un dalībvalstīm būtu jāsadarbjas, lai nodrošinātu finansējumu un speciālās zināšanas energokopienų atbalstam. Šo pārmaiņu virzītājspēks varētu būt vietējās pašvaldības.

Svarīgs energokopienų stimulēšanas aspekts ir skaidru mērķrādītāju noteikšana 2030. gada Eiropas Energoefektivitātes direktīvā. Obligāta enerģijas ražošanas uzraudzība energokopienās var dot vērtīgus datus progresa uzraudzībai un to jomu apzināšanai, kurās vajadzīgi uzlabojumi, jauni tiesību akti un rīcībpolitikas mērķi. Ir būtiski dažādot enerģijas avotus katrā dalībvalstī atbilstoši valstu īpatnībām un resursiem. Iesakām samazināt patēriņu, izmantojot viedās tehnoloģijas (piemēram, LED gaismeķļus, efektīvas apkures sistēmas).

ES būtu jāpievēršas arī šādiem jautājumiem:

- sistēmiskas izmaiņas, kas dotu cilvēkiem iespēju piemērot principu "energoefektivitāte pirmajā vietā";
- vietējās un atjaunīgās enerģijas veicināšana;
- izpratnes veicināšanas, jau agrīnas izglītības un iedzīvotāju iesaistes stimulēšana.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, lai izdotos aizsargāt vidi un pasargāt planētu ne tikai mums, bet arī nākamajām

paaudzēm. Paļaušanās uz vietējām energokopienām palielinās energoapgādes drošību un enerģētisko neatkarību Eiropā, veicinot citādas ražošanas un patēriņa paradigmas veidošanos.

Šis ieteikums var nodrošināt, ka ikvienam Eiropā ir līdzekļi enerģētiskās nabadzības apkarošanai ar energokopienų palīdzību. Šis ieteikums varētu būt ne tikai energoefektivitātes risinājums, bet arī veids, kā attīstīt dzīvi vietējās kopienās, veicinot sociālo līdzdalību un demokrātiju visiem iesaistītajiem.

Ēkas

– 11. ieteikums

11. ieteikums. Paplašināt ēku energoefektivitātes principu īstenošanu

Mēs iesakām ES atbalstīt dalībvalstis, lai ievērojami vairāk ēkām tiktu veikta energoefektīva renovācija. Galvenā uzmanība būtu jāpievērš dzīvojamām ēkām.

Būtu jāatbalsta dalībvalstis, lai atvieglotu tādu dzīvojamo ēku renovāciju, kurās dzīvo cilvēki ar zemiem ienākumiem. Konkursi valstu līmenī varētu palīdzēt rast labus tālāk nododamus risinājumus (paraugprojekti). ES dalībvalstis būtu jāaicina piedāvāt nodokļu atvieglojumus īpašniekiem, kuru īpašumos lielākajai daļai īrnieku ienākumi ir zemāki par noteiktu līmeni. Tas būtu labs stimulē māju renovācijai. Jānodrošina, ka tas ir gan īrnieku, gan īpašnieku interesēs. It īpaši ir jāizvairās no situācijām, ka īrnieki tiek izlikti no mājokļiem, lai rastu iespēju iekasēt augstāku īres maksu. Ikvienam ES iedzīvotājam (neatkarīgi no tā, vai tas ir īrnieks vai īpašnieks) vajadzētu būt iespējai saņemt bezmaksas konsultācijas par sava mājokļa enerģētisko situāciju (vienas pieturas aģentūra). Ieteikumā ir iekļautas arī atbalsta un subsīdiju iespējas situācijas uzlabošanai enerģētikas jomā.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka:

- jau ir stājušās spēkā vairākas ES direktīvas par sabiedriskajām ēkām (EED), nedzīvojamām ēkām (nesen pieņemtā ĒESD) un visu veidu jaunām ēkām (ĒESD); tādējādi uzsvars tiek likts uz dzīvojamām ēkām;
- ES direktīvas var būt efektīvas tikai tad, ja tās īsteno arī valsts un vietējā līmenī, tādējādi sasniedzot konkrētos mājokļu īpašniekus;
- daudzās ES dalībvalstīs cilvēki ar zemiem ienākumiem bieži dzīvo mājās ar īpaši sliktiem enerģijas standartiem, sliktiem strukturālajiem apstākļiem un augstām enerģijas izmaksām.

Transports – 12. ieteikums

12. ieteikums. Palielināt sabiedriskā transporta pievilcību pasažieru acīs

Mēs iesakām Eiropas Komisijai veikt regulārus pētījumus, lai uzlabotu pilsētu un piepilsētas pasažieru transporta sistēmu energoefektivitāti visās dalībvalstīs.

Pētījumā būtu jāiekļauj visaptveroša situācijas apsekošana un novērtējums par sabiedriskā transporta sistēmu elektrifikāciju un pievilcību pasažieru acīs. Šāda pieeja dotu iespēju apzināt trūkumus un nepilnības esošajās sistēmās un norādītu uz paraugpraksēm, ko dalībvalstis varētu pieņemt.

Balstoties uz pētījuma rezultātiem, Eiropas Komisija varētu pieņemt virkni subsīdiju dalībvalstīm, lai tās pēc vajadzības varētu investēt savu transporta sistēmu pievilcības vairošanā un elektrifikācijā. Pētījumam būtu jākalpo par pašreizējās situācijas atskaites punktu, un tas palīdzētu Eiropas Komisijai noteikt mērķrādītājus visai Eiropai kopumā. Regulāra uzraudzība veicinātu sistēmas veikspējas pastāvīgu uzlabošanu un energoefektivitātes palielināšanu.

Pamatojums

Šā ieteikuma mērķis ir uzlabot dzīves kvalitāti, optimizējot sabiedrisko transportu, kas ir būtisks ikdienai un ir energoefektīvāks par individuālajiem automobiļiem. Ar šo pētījumu mēs vēlamies iegūt praktiskus rezultātus, kas atvieglos energoefektivitātes principu īstenošanu. Lai gan sabiedriskais transports ir efektīvāks nekā individuālie automobiļi, tā nepietiekama izmantošana liecina, ka pastāv šķēršļi, kas jānovērš. Eiropas Komisijai ir jāizmeklē šādas nepietiekamas izmantošanas iemesli.

Padarot sabiedrisko transportu efektīvāku, ērtāku un pieejamāku, mēs varam uzlabot savienojumu kvalitāti un samazināt ekonomisko un CO₂ ietekmi, tādējādi mudinot vairāk cilvēku izvēlēties sabiedrisko transportu, nevis privātos transportlīdzekļus. Turklāt, ņemot vērā iedzīvotāju lielo koncentrāciju pilsētu teritorijās, pētījumā varētu ierosināt nākotnei pielāgotas transporta kombinācijas, kas uzlabotu energoefektivitāti, kura steidzami nepieciešama klimata pārmaiņu priekšā. Šīs pieejas pievienotā vērtība ir tāda, ka tiek ņemts vērā individuālais un kolektīvais transports, kā arī transporta veidu turpmākā attīstība. Tas sniedz ieskatu konkrētos gadījumos, kas novēroti dažādās ES dalībvalstīs.

13. ieteikums. Visā Eiropā gādāt par energoefektīvāko transportu: preces novirzīt no autotransporta, cilvēkus novirzīt no lidmašīnām un ieviest principu “dzelzceļš pirmajā vietā”

Iesakām stimulēt uzņēmumus un cilvēkus kļūt energoefektīvākiem, izmantojot vilcienus. Šajā nolūkā mēs iesakām:

1. elektrificēt vilcienu līnijas, lai samazinātu oglekļa emisijas;
2. modernizēt dzelzceļa infrastruktūru;
3. digitalizēt braucienų plānošanu un biļešu iegādi, lai optimizētu klientu pieredzi;
4. standartizēt dzelzceļus starp dalībvalstīm un integrēt tos vietējās transporta sistēmās;
5. pielāgot grafikus, lai nodrošinātu ātrāku brauciena laiku;
6. veicināt vilcienu satiksmi, lai tā varētu konkurēt ar tuvsatiksmes aviosabiedrībām un autobusiem, nodrošinot:
  - īsāku brauciena laiku ar ātrgaitas dzelzceļu;
  - labāku aprīkojumu, piemēram, restorānvagonus, *Wi-Fi*, guļamvagonus u. c.;
  - lielāku atļautās bagāžas apjomu un iespēja pārvadāt velosipēdus visos vilcienos;
7. uzlabot vilcienu aizpildījumu, izmantojot pieejamas cenas:
  - īstenojot īpašus biļešu veidu atbalsta pasākumus: biļetes ģimenēm, studentiem, veciem cilvēkiem, cilvēkiem ar invaliditāti, grupām ar zemiem ienākumiem,
  - panākot, lai kravu pārvadājumu cenas būtu pieejamas;
8. atkal atvērt dzelzceļa līnijas, kuru ekspluatācija ir izbeigta: slēgtās līnijas ir pamestas;
9. savienot ES perifērijas;
10. lai atvieglotu visu šo ierosinājumu īstenošanu, iesakām palielināt ieguldījumus un subsīdijas:
  - veicināt īstermiņa privātos ieguldījumus, vienlaikus saglabājot vispārējās publiskās īpašumtiesības un kontroli;
  - aplikēt ar nodokli fosilo degvielu, t. sk. aviācijas degvielu.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka vilcienu pārvadājumi un kravu pārvadājumi ir būtiskas jomas, kurās var panākt straujus energoefektivitātes uzlabojumus. Lai nodrošinātu mūsu ekoloģijas, ekonomikas un tehnoloģiju nākotni, mums ir jārikojas. Tāpēc iesakām padarīt pasažieru un kravu pārvadājumus pievilcīgākus un efektīvākus. Lai to panāktu, mums jārikojas Eiropas līmenī.

4.1.1 Ieteikumu novērtējums

Panēdiskusijas pēdējā dienā iedzīvotāji, kas tajā piedalījās, tika aicināti sniegt novērtējumu par katru no 21 ieteikuma. Šeit ir sniegts pārskats par šā balsojuma rezultātiem, un ieteikumi ir sarindoti atbilstoši saņemtā atbalsta līmenim.

VIETA	Ieteikuma Nr.	Ieteikuma nosaukums	Atbalsta līmenis (vidējā atzīme no 1 līdz 6)	Apstiprinājuma līmenis (balsojuma īpatsvars)
1	8	No ražotāja līdz galalietotājam optimizēt un attīstīt elektrotīklu sistēmu par labu atjaunīgajiem energoresursiem	5,25	96 %
2	3	Vairot enerģētisko neatkarību un energoefektivitāti, tādējādi kļūstot par globālu paraugu	5,18	92 %
3	9	Palīdzēt ES iedzīvotājiem izveidot uz energoefektivitāti vērstas energokopienas, sniedzot informāciju un finansiālu atbalstu	4,96	91 %
4	11	Paplašināt ēku energoefektivitātes principu īstenošanu	4,89	90 %
5	4	Sasniegt energoefektivitātes mērķrādītājus, stiprinot ikviena spēju rīkoties	4,87	87 %
6	12	Palielināt sabiedriskā transporta pievilcību pasažieru acīs	4,83	91 %
7	2	Finansēt taisnīgas tiesības uz mājokļu energorenovāciju	4,73	87 %
8	1	Dot patērētājiem iespēju kļūt energoefektīviem	4,71	84 %
9	10	Attīstīt energoefektīvas kopienas atbildīgam patēriņam un enerģijas vietējās ražošanas palielināšanai	4,64	84 %
10	13	Visā Eiropā gādāt par energoefektīvāko transportu: preces novirzīt no autotransporta, cilvēkus novirzīt no lidmašīnām un ieviest principu "dzelzceļš pirmajā vietā"	4,55	84 %
11	6	Uzlabot kvalificētā darbaspēka situāciju ES energoefektivitātes nozarē	4,49	82 %
12	7	Gādāt par nākotni, izmantojot zaļo izglītību	4,48	82 %
13	20	Pārvaldīt un apsekot ES direktīvu īstenošanu	4,19	72 %

4.1.2 Sesiju pārskats

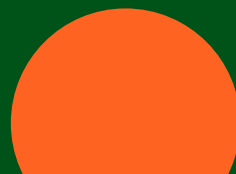
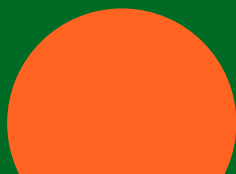
Katras sesijas darba kārtību un kopsavilkumu var aplūkot [šeit](#).

4.1.3 Darbuņēmēju konsorcijs

Darbuņēmēji veica kopīgu darbu, lai atbalstītu Eiropas Komisiju šīs Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas izstrādē un īstenošanā.

- *Harris Interactive*: iedzīvotāju piesaistīšana.
- *VO Europe*: komunikācija, palīdzība un visi triju sesiju organizatoriskie aspekti.
- Komunikācijas grupa – *Been There Done That*, *WaterBear* un *Scope*: komunikācijas stratēģija, ietverot dažāda satura radīšanu, tulkošanu un izplatīšanu sociālajos medijos, un dokumentālās filmas sagatavošana.
- Apspriežu grupa – *ifok* un *Missions Publiques*: apspriežu grupas partneri apvienoja savas speciālās zināšanas, lai palīdzētu konceptualizēt vispārējo līdzdalības procesu un metodiku katrai sesijai, kā arī veica moderāciju un koordinēšanu.

KĀ SAZINĀTIES AR ES

Klātienē

Visā Eiropas Savienībā ir simtiem Europe Direct centru. Sev tuvākā centra adresi varat atrast tiešsaistē (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_lv).

Pa tālruni vai rakstveidā

Europe Direct ir dienests, kas atbild uz jūsu jautājumiem par Eiropas Savienību. Ar šo dienestu varat sazināties šādi:

- pa bezmaksas tālruni: 00 800 6 7 8 9 10 11 (daži operatori par šiem zvaniem var iekasēt maksu),
- pa šādu parasto tālruņa numuru: +32 22999696,
- izmantojot saziņas veidlapu: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_lv.

KĀ ATRAST INFORMĀCIJU PAR ES

Tiešsaistē

Informācija par Eiropas Savienību visās oficiālajās ES valodās ir pieejama portālā Europa (european-union.europa.eu).

ES publikācijas

ES publikācijas varat apskatīt vai pasūtīt vietnē op.europa.eu/lv/publications. Vairākus bezmaksas publikāciju eksemplārus varat saņemt, sazinoties ar Europe Direct vai tuvāko dokumentācijas centru (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_lv).

ES tiesību akti un ar tiem saistītie dokumenti

Ar visu ES juridisko informāciju, arī kopš 1951. gada pieņemtajiem ES tiesību aktiem visās oficiālajās valodās, varat iepazīties vietnē EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

ES atvērtie dati

Portālā data.europa.eu ir piekļuve atvērtām datu kopām no ES iestādēm, struktūrām un aģentūrām. Datus var bez maksas lejupielādēt un izmantot tiklab komerciāliem, kā nekomerciāliem mērķiem. Portālā ir arī bagātīga piekļuve datu kopām, kas nākušas no Eiropas valstīm.

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs